

TOETSING FLORA- EN FAUNAWET PASVELD

VDL NEDCAR BV

10 NOVEMBER 2016

Definitief

Contactpersonen

MARTIJN STEVENS
Adviseur Ecologie en Specialist
Fauna

T 088 4261715
M +31 627061118
E martijn.stevens@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Juridische inkadering	5
1.3	Methode Onderzoek	5
1.4	Leeswijzer	6
2	PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	7
2.1	Omschrijving plangebied en ontwikkelingen	7
2.2	Werkzaamheden	9
3	RESULTATEN ECOLOGISCH ONDERZOEK	10
3.1	Resultaat oriënterend onderzoek	10
3.2	Resultaat soortgericht onderzoek	11
4	EFFECTBEOORDELING	15
4.1	Oriënterend onderzoek	15
4.2	Effectbeoordeling soortgericht onderzoek	16
4.3	Conclusie effectbeoordeling	17
5	MITIGATIEPLAN	18
5.1	Toetsing Flora- en faunawet	18
5.1.1	Soorten van Tabel 3 Ff-wet	19
5.1.2	Vogels zonder jaarrond beschermde nestplaats	20
5.1.3	Soorten van tabel 1	20
5.2	Mitigatie en maatregelen	21
5.2.1	Algemeen	21
5.2.2	Vleermuizen	21
5.2.3	Das	23
5.2.4	Algemene broedvogels	25
5.2.5	Algemene zoogdieren, planten, vissen en amfibieën	25
5.3	Conclusie	25

BIJLAGEN

BIJLAGE A WETTELIJK KADER FLORA- EN FAUNAWET

28

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

VDL Nedcar B.V. heeft het voornemen om de locatie Pasveld te betrekken bij het bedrijf en hier een tweede zogenoemde 'bodyshop' voor carrosseriebouw te realiseren. De ontwikkeling van de tweede bodyshop wordt ingegeven door gewijzigde productieprocessen. Om de productie van meerdere modellen en uitvoeringsvarianten mogelijk te maken zijn er nieuwe productiefaciliteiten nodig. Deze zaken kunnen niet op het huidige terrein gefaciliteerd worden en daarom wordt naar nieuwe ruimte gezocht voor de ruimtelijke ontwikkeling van de nieuwe productiefaciliteiten. Voor de ontwikkeling van dergelijke faciliteiten is aanpassing van het bestemmingsplan nodig. Dit rapport betreft een toetsing aan de Flora- en faunawet voor het bestemmingsplan. Het uitgangspunt is om wettelijke overtredingen te voorkomen, al of niet door middel van mitigatiemaatregelen en/of planaanpassingen. Indien dit niet mogelijk blijkt te zijn, zal een ontheffing moeten worden aangevraagd.

1.2 Juridische inkadering

Dit rapport is opgesteld in het kader van het vigerend soortbeschermende natuurwetgeving zoals opgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal planten en dieren in Nederland ongeacht of deze binnen- of buiten natuurgebieden voorkomen. Daarnaast kent de Flora- en faunawet een algemene zorgplicht dat met alle planten en dieren, beschermd of niet, zorgvuldig moet worden omgegaan. Voorafgaand aan de ruimtelijke ontwikkeling is het belangrijk dat de initiatiefnemer inzicht krijgt in mogelijke overtredingen van Flora- en faunawet. Vandaar, moet de voorgenomen ingreep worden getoetst aan de Flora- en faunawet, zie Bijlage 1 voor een meer uitgebreide beschrijving van het wettelijk kader van de Ff-wet.

Nieuwe wet; Wet Natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is voorzien dat de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht wordt. Deze wet vervangt de huidige Flora- en faunawet. De exacte uitwerking van de wet wordt per provincie opgesteld. Vanuit de provincie Limburg zijn nog geen gedetailleerde uitvoeringsregels bekend. Toetsing aan de nieuwe wet is pas mogelijk na publicatie van het inwerkingtreding besluit. Dit wordt verwacht in november of december van 2016. Een gedetailleerde toetsing en bepaling vervolgstappen en mitigatietaakstelling is pas mogelijk nadat de provincie de beleidsregels heeft gepubliceerd en de uitvoeringsregels bekend heeft gemaakt.

1.3 Methode Onderzoek

Oriënterend onderzoek

In een bureauonderzoek, dat is uitgevoerd voorafgaand aan het veldbezoek, is op basis van vrij beschikbare gegevens en reeds uitgevoerde onderzoeken voor VDL Nedcar beoordeeld of mogelijk beschermde soorten in het kader van de Ff-wet voorkomen binnen het plangebied. Vrij beschikbare gegevens en soortenatlassen zijn gebruikt om een beeld te vormen, waarna het veld is ingegaan om de geschiktheid van het habitat te beoordelen.

Het oriënterend veldbezoek is op 22 juli 2015 uitgevoerd door de heer Martijn Stevens, ecooloog van ARCADIS. De temperatuur was circa 24 °C, het was bewolkt met windkracht 3 of 4. Het veldbezoek had het karakter van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Tijdens de habitatgeschiktheidsbeoordeling is voor alle relevante soortgroepen een beoordeling gedaan van de functie van het gebied als leefgebied of verblijfplaats. Tijdens het veldbezoek zijn geen doelgerichte soorteninventarisaties uitgevoerd. Waarnemingen van beschermde soorten zijn wel genoteerd.

Soortgericht onderzoek

Uit het oriënterend onderzoek is naar voren gekomen dat aanvullend onderzoek naar vier soort(groep)en uitgevoerd dient te worden om aanwezigheid uit te sluiten. Hieronder wordt de methodiek beschreven:

- Vogels met een jaarrond beschermd nest (aanwezigheid nesten en functioneel leefgebied). De ecooloog inspecteert in de vroege ochtend en namiddag het plangebied en de omgeving op activiteit van roofvogels en activiteit bij in het vroege voorjaar vastgestelde nesten en boomholten. Tevens wordt er in het vroege voorjaar met behulp van het afspelen van geluidsopnamen de aanwezigheid van steenuil

onderzocht. Dit onderzoek is uitgevoerd volgens Soortenstandaard Steenuil (2014). Voor kerkuil zal een éénmalige inspectie worden uitgevoerd van de bebouwing van het kasteel Wolfrath.

- Vleermuizen (verblijfplaatsen, vliegroutes, foerageergebied). Tijdens 6 veldbezoeken wordt met behulp van een batdetector onderzoek gedaan naar verblijfplaatsen, jachtbiotoop en vliegroutes van vleermuizen. Hierbij worden opnamen gemaakt en worden soorten gedetermineerd. Dit veldwerk wordt vanwege veiligheid en omvang van het gebied door 2 ecologen uitgevoerd. De inventarisatie is uitgevoerd conform het vigerend Vleermuisprotocol 2013 (Netwerk Groene Bureaus & Gegevensautoriteit Natuur, 2013). Bij alle bezoeken zijn de waarnemingen gedaan met een heterodyne of live batdetector met opnamemogelijkheden en time expansion (Petterson d240x of Batlogger). Wanneer noodzakelijk zijn waarnemingen opgenomen en later geanalyseerd in Batsound of Batexplorer.
- Das (aanwezigheid burchten en functioneel leefgebied). Het plangebied en de omgeving wordt door de ecooloog te voet onderzocht op sporen, wissels, haren, latrines en holen (burchten, bijburchten, vluchtholen) van de das. Dit onderzoek is uitgevoerd conform de Soortenstandaard Das (2014).
- Reptielen (levendbarende hagedis en hazelworm). Er worden in het gebied tapijt vloertegels neergelegd. Deze worden gedurende drie bezoeken gecontroleerd op rustende reptielen. Dit wordt gecombineerd met het visueel zoeken van zich opwarmende reptielen op zonnige ochtenden. Dit onderzoek is uitgevoerd conform Soortenstandaard Levendbarende hagedis.

Verantwoording veldbezoeken

De veldbezoeken voldeden alle aan de minimum voorwaarden voor weersomstandigheden nodig voor het uitvoeren van de betreffende soortinventarisaties. Zie onderstaande tabel voor de weersomstandigheden en datums van de veldbezoeken.

Op 22 maart en 18 mei 2016 is het kasteel Wolfrath en omliggende opstallen en park indicatief onderzocht op aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen (zolders en kelders) en op aanwezigheid van kerkuil en andere zwaar beschermde soorten die een relatie kunnen hebben met de ontwikkelingen in Pasveld.

Tabel 1: Verantwoording van het veldonderzoek voor soortgericht onderzoek.

Soort(groep) en type onderzoek	Datum en tijdstip (2016)	Veldcondities	Opmerkingen
Steenuil	21 maart 1 april 14 april	Droog	Ochtendrondes conform soortenstandaard
Jaarrond beschermde roofvogels	21 maart, 14 april, 10 mei, 30 mei, 22 juni, 14 juli	nvt	Gecombineerd uitgevoerd met veldonderzoek op aangrenzend gebied
Reptielen	20 april 9 mei 9 juni	Droog en zonnige warme dagen	Zichtwaarnemingen en controle matten.
Das	Gecombineerd met andere veldonderzoeken	Droog	In combinatie uitgevoerd met veldonderzoek aangrenzend gebied
Vleermuizen Zomer-, kraam-, balts- en najaarsverblijven Leefgebied en vliegroutes	26 mei (avond) 27 juni (avond plus nacht) 6 juli (nacht plus ochtend) 12 augustus (avond) 8 september (avond plus nacht)	13 °C, droog, 2/3 Bft 14°C, droog, 2 Bft 18°C, droog, 2 Bft 16°C, droog, 3 Bft	Onderzoek conform vleermuisprotocol 2013 voor functies verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk 2 wordt het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten en effectbeoordeling van de uitgevoerde onderzoeken en in hoofdstuk 4 is het mitigatieplan opgenomen met toetsing van de voorgenomen ingreep aan de Ff-wet, de te treffen mitigerende maatregelen en de conclusie met advies. In bijlage 1 is het wettelijk kader van de Flora- en faunawet opgenomen.

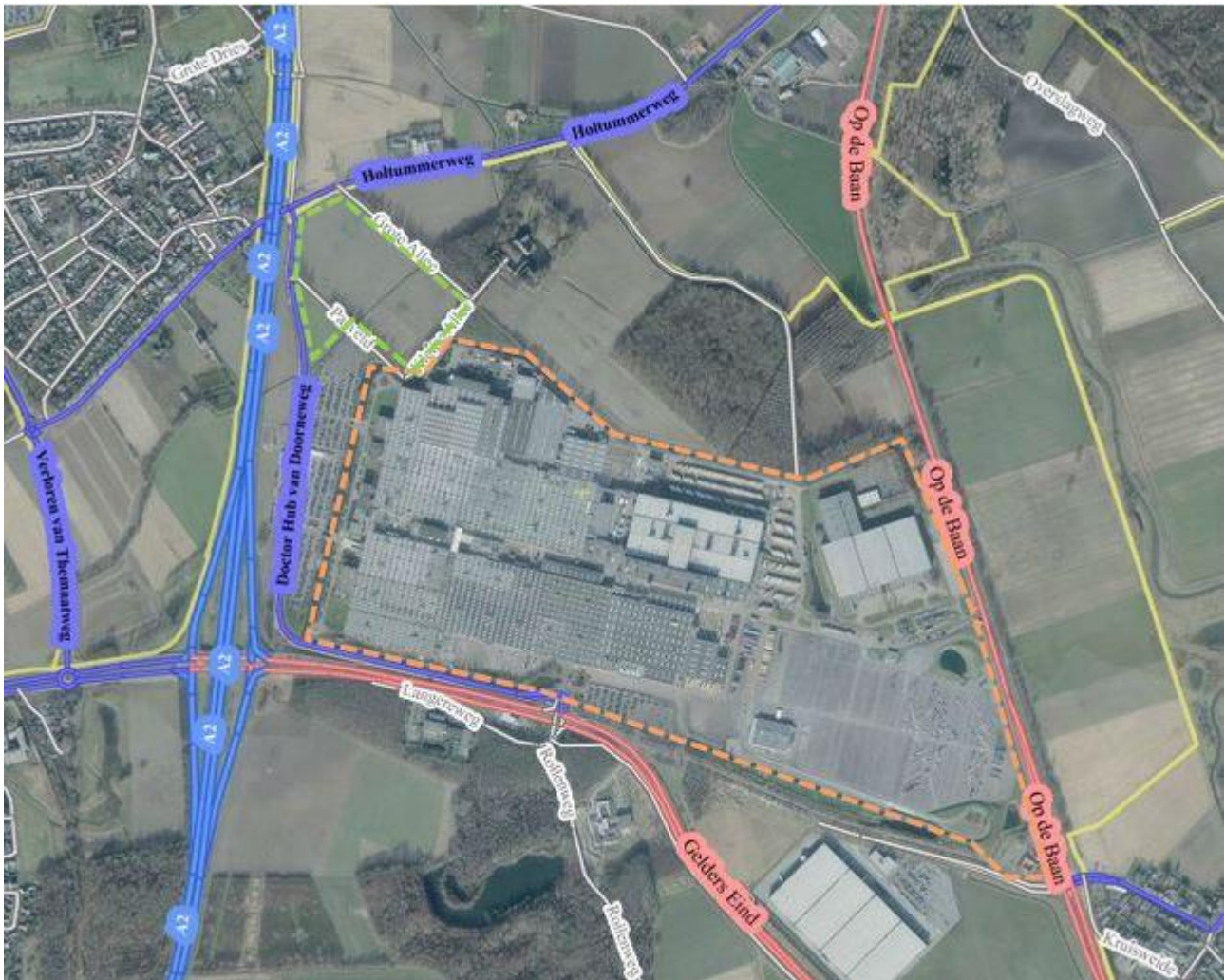
2 PLANGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Omschrijving plangebied en ontwikkelingen

Het plangebied is gelegen grenzend aan de noordoosthoek van het huidige terrein van VDL Nedcar. Het plangebied wordt begrensd door de Holtummerweg, de Grote Allee, de Kleine Allee, het Pasveld en de Dr. Hub van Doorneweg

Figuur 1 Ligging van het huidige terrein van VDL Nedcar (oranje omlijnd) en de ligging van het plangebied (groen omlijnd)

Figuur 2 Ligging van het huidige terrein van VDL Nedcar (globaal oranje omljnd) en de ligging van het plangebied (groen omljnd) (www.globespotter.cyclomedia.nl).

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit akkers en wordt aan drie zijden omzoomd door lanen met aan weerszijden bomen. De Kleine Allee vormt vanuit de voorhof van het kasteel Wolfrath een gave laan. De Grote Allee is als oprijlaan naar het landgoed nog in zeer gave vorm. Het Pasveld (straat) heeft als laan een minder sterke relatie tot het landgoed Wolfrath.

Ruimtelijke ontwikkeling

De exacte inrichting van het plangebied is nog niet duidelijk. Voorzien is echter om het grootste deel van het plangebied te bebouwen. Afbeelding 2 laat een geel en groen vlak zien. Het gele vlak is bedoeld voor de tweede 'bodyshop'. Het groene deel van het plangebied ligt onder een hoogspanningsverbinding, hier mag niet onder gebouwd worden. Daarom wordt het groene deel van het plangebied ingericht voor parkeren en groen. In het groen wordt de omlegging van de Hons Venkebeek gerealiseerd.

Een van de uitgangspunten voor de inrichting is dat de bomenlanen op de Grote en Kleine Allee en het Pasveld behouden blijven en het nieuwe gebouw dus buiten de kronen van de aanliggende laanbomen wordt gepositioneerd op een afstand van minstens 3 meter ten opzichte van de kroonbreedte. Hiermee wordt voorkomen dat de aanwezige bomen en wortels worden beschadigd.

Planning

De planning is om de nieuwe 'bodyshop' in 2019 in gebruik te nemen.

2.2 Werkzaamheden

De volgende ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien:

- De aanwezige sloten en greppels worden gedempt en de beekloop wordt verlegd. (mogelijk deels buiten het bestemmingsplangebied).
- Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt de vegetatie verwijderd. De grond wordt geëgaliseerd waarna de herinrichting (bebouwing, verharding en verlichting van het bouwterrein en in aangrenzend gebied mogelijk vanuit verlichting en ontsluiting van de bodyshop) plaats zal vinden.
- De aanwezige laanbomen blijven staan. (met uitzondering van mogelijk enkele bomen bij de koppeling met de bestaande fabrieksomgeving).

3 RESULTATEN ECOLOGISCH ONDERZOEK

Het onderzoek bestaat uit een oriënterend onderzoek (bureaustudie en veldbezoek) uitgevoerd in 2015 ter inkadering van het verwachtingsbeeld en een aanvullend soortgericht ecologisch onderzoek uitgevoerd in 2016.

3.1 Resultaat oriënterend onderzoek

Tabel 1 geeft een overzicht van de uitkomsten van het bureauonderzoek en veldbezoek.

Soortgroep	Verwacht ¹	Veldbezoek
Flora	In de omgeving is de brede wespenorchis waargenomen. Overige beschermde soorten zijn binnen het plangebied niet vastgesteld of te verwachten.	De akkers zijn niet geschikt voor deze soort. De lanen en bosranden vormen wel een geschikte groeiplaats voor brede wespenorchis.
Vogels	- In de bosjes en bossen in de omgeving komen verschillende soorten algemeen voorkomende broedvogels voor. - In het plangebied en de omgeving zijn vogels met jaarrond beschermde broedplaatsen te verwachten: sperwer, buizerd en roek (NHGL, 2006).	- In het plangebied: algemeen en minder algemene voorkomende vogels van akkers (geelgors, patrijs). Deze zijn vooral te verwachten aan de randen van de akkers. - Leefgebied roofvogels met nestbiotoop in aangrenzende bospercelen: buizerd, havik, sperwer, wespandief. Plukresten en mogelijke nesten aangetroffen in aangrenzend bos. Nesten van roofvogels in laanbomen zijn niet uit te sluiten door bladerdek. In holten in de lindebomen kunnen ook soorten als steenuil en bosuil broeden. - In kasteel Wolfrath (ten oosten van het plangebied) en aangrenzende fruitgaard broeden mogelijk kerkuil en steenuil. Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor deze soorten.
Zoogdieren	- In de omgeving van het plangebied komen mogelijk foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen voor. Ook vaste verblijfplaatsen in boomholtes zijn niet uitgesloten. - Algemene zoogdiersoorten als muizensoorten, konijn, vos en ree. De das lijkt in deze regio bijna niet voor te komen. (ARCADIS, 2015; NHGL, 2010).	In het plangebied: - Het plangebied is mogelijk onderdeel van primair foerageergebied, vliegroute en verblijfplaats van vleermuissoorten. - Haas, ree, konijn en vos komen met zekerheid voor (sporen zijn tijdens het veldbezoek gevonden). Grenzend aan het plangebied: - Vliegroute vleermuizen: De beekloop en de laanbomen grenzend een potentieel belangrijke vliegrouteverbinding voor vleermuizen. - Verblijfplaatsen vleermuizen: de laanbomen grenzend aan het gebied zijn deels geschikt als vleermuisverblijfplaats. Ten noordoosten van het plangebied liggen beukenbossen. Hierin bevindt zich veel dood hout en er zijn boomholtes aanwezig, die vaste verblijfplaatsen kunnen vormen voor vleermuizen. Verder vormen het kasteel en bijgebouwen geschikte verblijfplaatsen voor meerdere vleermuissoorten. - Foerageergebied: de omgeving van het plangebied vormt leefgebied. - In aangrenzend bosperceel zijn gebruikssporen van das aangetroffen. Het is niet bekend wat de functie van het gebied is voor deze soort.
Reptielen	Uit inventarisatiegegevens blijkt dat binnen het kilometerhok van het plangebied (mogelijk) de levendbarende hagedis en hazelworm voorkomen (NHGL, 2009).	Delen van het plangebied zijn geschikt voor de levendbarende hagedis en hazelworm. Het plangebied lijkt mede door het agrarische karakter met vruchtwisseling geen primair kernleefgebied maar een kleine populatie aan de randen en langs de waterlopen, wegen en greppels is niet uit te sluiten.

¹ Tenzij anders aangegeven, is het rapport ARCADIS, 2015 gebruikt. Dit is onderzoek dat voor het bestemmingsplan van VDL Nedcar is uitgevoerd. Hierbij is het nabijgelegen perceel onderzocht: dit geeft tevens een goede indicatie van de aanwezigheid van beschermde soorten in de omgeving.

Soortgroep	Verwacht ¹	Veldbezoek
Amfibieën	- Mogelijk komt in de omgeving de alpenwatersalamander voor. - Verder komen algemene soorten als gewone pad, bastaardkikker, bruine kikker en kleine watersalamander voor (NHGL, 2009).	- Op basis van waargenomen biotopen is de aanwezigheid van algemeen voorkomende amfibieën niet uit te sluiten. - Optimaal voortplantingswater voor een zwaarder beschermde soort is binnen het plangebied uitgesloten.
Vissen	Waarnemingen van beschermde vissoorten zijn niet bekend.	Het water in de beek was helder. Tijdens het veldbezoek zijn geen vissen waargenomen in het plangebied. Er is geen vis gevangen (met behulp van een Ravon schepnet). Het voorkomen van vis kon niet goed worden beoordeeld doordat de beekloop recent was geschoond. In dat geval is de vispopulatie tijdelijk kleiner dan normaal gesproken.
Overige soortgroepen	Waarnemingen van overige soortgroepen zijn niet bekend.	Waarnemingen van overige soortgroepen of specifieke habitats voor overige soortgroepen zijn niet gedaan.

Tabel 2 Overzicht van de uitkomsten van het oriënterend onderzoek. In de tabel is aangegeven welke soorten op basis van bureauonderzoek te verwachten zijn en welke soorten tijdens het veldbezoek zijn waargenomen of worden verwacht.

3.2 Resultaat soortgericht onderzoek

In onderstaande tabel zijn de relevante waarnemingen van de onderzochte soortgroepen weergegeven.

Soortgroep	Onderzoek	Resultaat
Roofvogels	Gericht onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van roofvogels en gericht onderzoek naar steenuil.	Steenuil; Binnen het plangebied en in de directe omgeving zijn geen steenuil territoria vastgesteld. Roofvogels en overige soorten met jaarrond beschermde nesten; Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde (roofvogel) nesten aanwezig. In het bos grenzend aan het plangebied bij het kasteel Wolfrath zijn geen jaarrond beschermde nesten vastgesteld. Bosuil, ransuil en buizerd zijn wel waargenomen maar een nestlocatie binnen of direct grenzend aan het plangebied is uitgesloten. Op het kasteel Wolfrath (buiten het plangebied) is een kerkuil broedgeval in een nestkast aanwezig (jaarrond beschermd) en bevindt zich een broedkolonie van Blauwe reiger (niet jaarrond beschermd maar wel bijzonder voor de regio).
Zoogdieren	Gericht onderzoek vleermuizen en das Als bron benut; <i>Landschapsecologische analyse- Wolfrath Oost, VDL Nedcar, Arcadis september 2016.</i>	Vleermuizen In de bomen binnen en direct grenzend aan het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen vastgesteld van vleermuissoorten. Een incidenteel verblijf of verblijf van een enkel individu in de lindebomen op de laanstructuur kan nooit volledig worden uitgesloten op basis van de aanwezigheid van geschikte boomholten. - De bomenlanen zijn wel onderdeel van primaire verbindingroutes (vliegroutes) van gewone dwergvleermuis, grootoorvleermuis en watervleermuis. - De beekloop binnen het plangebied is wel een vliegroute maar geen primaire vliegroute in vergelijking tot de bomenlanen. De beekloop langs het bos bij het kasteel Wolfrath is wel een primaire vliegroute in combinatie met de bosrand. - De bomenlanen inclusief circa 10 meter aan weerszijden binnen en buiten het plangebied vormen primair foerageergebied voor vleermuizen alsmede het bos en het kasteel Wolfrath en de

Soortgroep	Onderzoek	Resultaat
		waterpartijen zuidelijk van Pasveld bij het bestaande fabriekscomplex. De akkers en de beekloop binnen het plangebied vormen los van de bomenlanen geen primair foerageergebied. Das - Het plangebied is deels leefgebied van de das. In Wolfrath oost ten noordoosten van Pasveld is een dassenclan aanwezig met een tweetal burchtlocaties. Binnen het plangebied alsmede in het bos rondom het kasteel zijn geen dassenholen vastgesteld. Er zijn beperkt sporen van dassen gevonden binnen het plangebied en in direct aangrenzende terreindelen bij het kasteel Wolfrath. - Het terrein van Pasveld vormde tot 2016 een verbindingscorridor langs de A2 in combinatie met enkele langs de A2 gelegen akkers met hagenstructuur naar het bosgebied de Rollen. Afgelopen jaar zijn deze akkers omgevormd tot parkeerplaats en zijn de hagen grotendeels verdwenen. Hierdoor is de potentiële corridorfunctie verdwenen en is uitwisseling via deze route nagenoeg onmogelijk geworden door de afwezigheid van dekking, natuurlijk biotoop en de aanwezigheid van te veel barrières. - Er zijn tijdens het onderzoek in 2016 geen wissels of sporen vastgesteld die een route via Pasveld naar het zuiden langs de A2 aantonen of indiceren. Een primaire verbinding langs de westzijde van VDL NEDCAR naar het bosgebied De Rollen is vrijwel uitgesloten.
Reptielen	Gericht onderzoek op basis van zichtwaarnemingen en controle matten	Er zijn geen reptielen waargenomen Het plangebied betreft geen primair leefgebied van levendbarende hagedis en hazelworm. Beschermde reptielen zijn uitgesloten
Overige soortgroepen	Incidentele waarnemingen gedurende het overige onderzoek	Er zijn geen zwaar beschermde soorten binnen de overige soortgroepen vastgesteld binnen het plangebied.

Verspreidingskaart Das

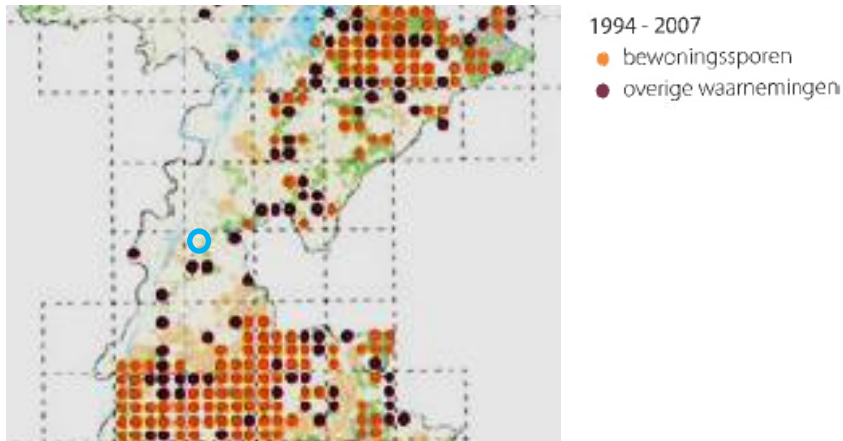
Tussen de burchtlocaties en de sporen zijn diverse wissels en looppaden aanwezig.

Figuur 3: locaties dassenburcht (blauwe ster) in aangrenzend gebied Wolfrath Oost, sporen das (blauwe driehoek).

Verspreiding das in de regio

De das komt veel voor in het heuvelland ten zuiden van lijn Stein, Sittard en Geleen. Rondom Roermond ligt ook een groot aantal dassenburchten. Tussen Susteren, Born en Nieuwstadt lijkt de soort vrijwel te ontbreken, zie onderstaande kaartuitsnede uit de Zoogdieren van Limburg (2010).

Figuur 3: waarnemingen das nabij plangebied (blauwe cirkel) volgens Zoogdieren van Limburg (2010).

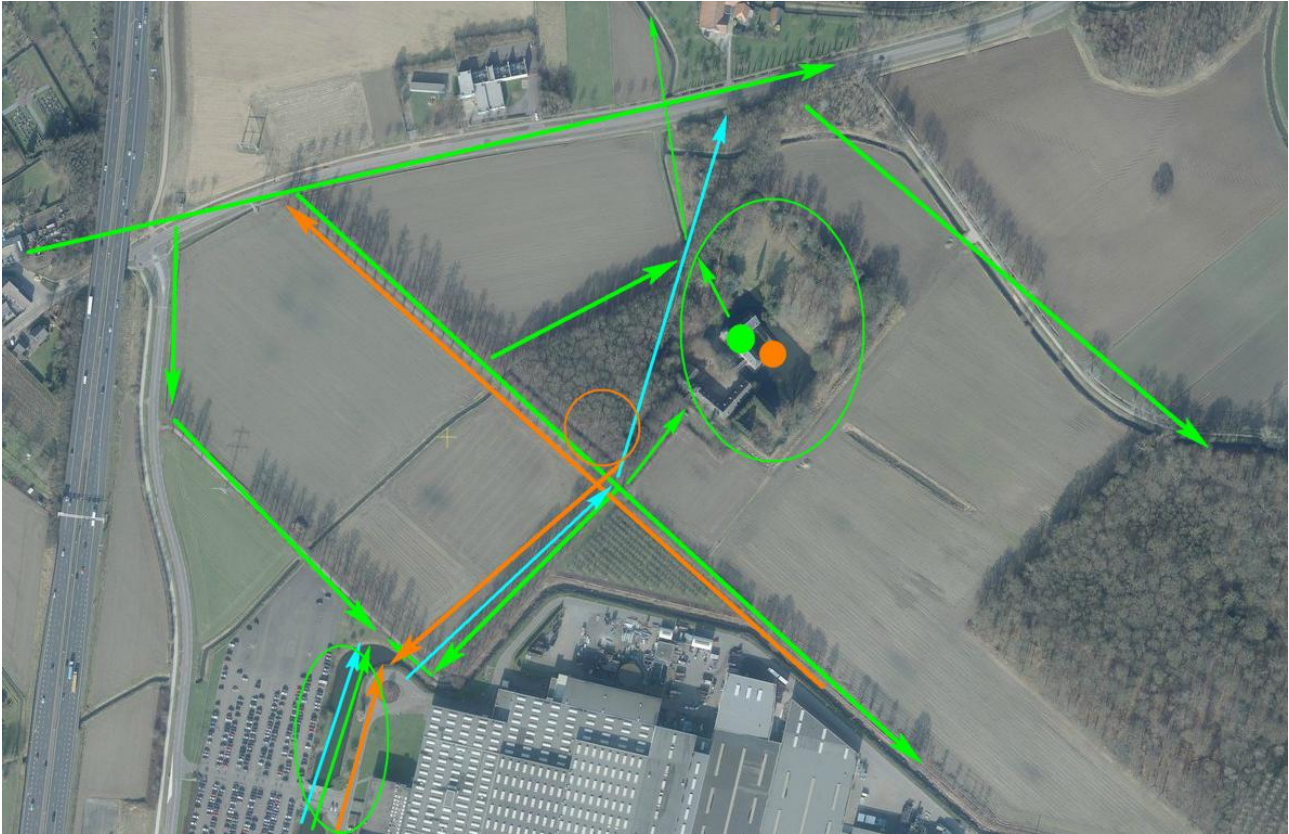
De aangetroffen burchten zijn niet eerder vastgesteld. Dat blijkt ook uit de gegevens van NDFF. Er zijn wel losse waarnemingen van dieren, prenten en verkeersslachtoffers.

De dichtstbijzijnde bekende dassenburcht bevindt zich op ongeveer 2,5 kilometer ten noordoosten van Wolfrath Oost in het bosgebied IJzerenbosch. Het gaat dus om een relatief geïsoleerde populatie.

Verspreidingskaart vleermuizen

In onderstaande afbeelding zijn de meest opvallende functies van vleermuizen weergegeven. Los van de weergegeven soorten zijn ook de laatvlieger en rosse vleermuis binnen het gebied waargenomen. De laatvlieger benut de laanstructuur en de bospercelen eveneens als onderdeel van het leefgebied maar er zijn geen duidelijke primaire vliegroutes van deze soort vastgesteld.

De rosse vleermuis is overvliegend vastgesteld. Van deze soort zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld binnen of aangrenzend aan het plangebied ondanks ruim voldoende bomen met potentieel geschikte holten.

Figuur 4: Pijlen = vliegroute, stip = verblijfplaats, cirkel = belangrijk foerageergebied. Groen = gewone dwergvleermuis, Oranje = grootoorvleermuis (Gewone), Blauw = watervleermuis.

4 EFFECTBEOORDELING

De effectbeoordeling is opgesplitst in een beoordeling op basis van het in 2015 uitgevoerde oriënterende onderzoek en een eindbeoordeling op basis van het soortgerichte onderzoek in 2016.

4.1 Oriënterend onderzoek

Ten aanzien van soorten beschermd in het kader van de Ff-wet, zijn negatieve effecten te verwachten bij het uitvoeren van de voorgenomen herontwikkeling, zie ook Tabel 3

Door de voorgenomen sloopwerkzaamheden gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen, leefgebied van reptielen en nestlocaties van steenuil en overige roofvogels (te verwachten jaarrond beschermde vogelsoorten) verloren. Dit leidt tot verstoring en vernieling van vaste rust- en verblijfplaatsen en tijdens de gevoelige periode van de betreffende soorten mogelijk tot vernieling van broedsels of legsels van vogels of het onopzettelijk doden van individuen (vogels, reptielen en vleermuizen).

- De aanwezige bomen langs de lanen worden niet gekapt. Het beschadigen of vernietigen van nesten in de bomen is uitgesloten. Hiermee is de kans op directe beschadiging van jaarrond beschadigde nesten uitgesloten. Nesten van overige vogelsoorten die zich op of langs de akkers en langs de beekloop bevinden kunnen echter wel vernietigd worden.
- Tijdens de werkzaamheden maar ook na de werkzaamheden kunnen nesten die zich in en nabij het plangebied bevinden, verstoord worden.
- Groeiplaatsen van beschermde planten (breedbladige wespenorchis) worden gespaard, aangezien deze zich niet in het te bebouwen deel van het plangebied bevinden. Effecten zijn uitgesloten.
- Bij het bouwrijp maken en verwijderen van vegetatie in het plangebied gaan mogelijk nesten van algemene broedvogels verloren. Dit leidt tot verstoring en vernieling van nesten en in het broedseizoen tot het vernielen van broedsels of legsels van vogels.
- De werkzaamheden leiden mogelijk tot het doden en verwonden van grondgebonden zoogdieren en amfibieën die niet op tijd het gebied kunnen ontvluchten bij de start van de werkzaamheden. Daarnaast verdwijnen mogelijk leefgebied en verblijfplaatsen door sloop van de woningblokken en verwijderen van groen in de tuinen.

Tabel 3 Effectbeoordeling op basis van resultaten oriënterend veldbezoek

Ruimtelijke ingreep	Vleermuizen vliegrouwe	Vleermuizen leefgebied	Vleermuizen verblijfplaats	Das	Steenuil	Overige roofvogels	Beschermde vissen	Beschermde vaatplanten	Algemene broedvogels	Algemeen voorkomende zoogdieren / amfibieën	Mogelijk conflict ingreep
Vergraven en dempen watergangen	O			O	O	O			O	L	X
Bouwrijp maken werkterrein en bouw	O	O	O	O	O	O			O	L	X
In gebruik nemen bodyshop	O	O		O						O	X
Soortgericht onderzoek noodzakelijk	X	X	X	X	X	X					

Legenda	
Mogelijk conflict ingreep	
Conflict ingreep	
Soort waargenomen	W
Soort te verwachten	O
Verblijfsfunctie aanwezig	V
Leefgebied	L
Groeiplaats aanwezig	G
Conclusie	X

4.2 Effectbeoordeling soortgericht onderzoek

In tabel 4 is weergegeven welke beschermde soorten binnen het plangebied zijn vastgesteld en in hoeverre er nog sprake is van conflicten ofwel negatieve effecten op zwaar beschermde soorten, in relatie tot de voorgenomen ingreep binnen het plangebied. Deze beoordeling is uitgevoerd op basis van het oriënterend onderzoek, aangevuld met de resultaten van het soortgericht onderzoek dat is uitgevoerd in 2016.

Das

- Door de voorgenomen herontwikkeling gaat primair leefgebied van de das verloren. Dit leidt tot aantasting van het beschikbare foerageergebied en obstructie van migratieroutes van de soort.
- De ingreep leidt tot een verdere verslechtering van de potentiële corridorfunctie langs de A2 richting bosgebied de Rollen welk door de recente ontwikkeling van een parkeerterrein bijna volledig ongeschikt is geraakt. Door ontwikkeling van Pasveld wordt de kans om deze route voor de das op te waarderen verder beperkt.
- Er is tijdens het onderzoek geen aanwijzing voor dassenuitwisseling gevonden via deze route. Incidentele migrerende of zwervende dieren zijn bijna niet vast te stellen en zijn ook niet uit te sluiten. Primaire uitbreiding met reguliere uitwisseling is langs de A2 in de richting van de Rollen in de huidige situatie niet meer functioneel mogelijk.

Vleermuizen;

- Uitstraling van licht of directe verlichting en aanstralen, kan leiden tot verlies van de functie van de laanboombeplanting als vleermuis vliegroute en primair foerageergebied.
- De verlegging van de beekloop leidt tot onderbreking van een vliegroute. Het verlies van deze route is niet prioritair indien het vliegroute netwerk via de bomenlaanstructuur behouden en functioneel blijft (uitgangspunt plan).
- Het akkercomplex verdwijnt als secundair foerageergebied door de herinrichting. De beschikbare zone langs de bomenlanen aan de zijde van de bodyshop wordt beperkt. Het verlies leidt echter niet tot een negatief effect op de functionaliteit van het gebied als foerageergebied: de primaire structuren blijven behouden en de aangrenzende landschapsstructuren blijven geschikt en bereikbaar.
- De kwaliteit van het foerageergebied langs de lanen en op aangrenzende percelen kan wel worden aangetast afhankelijk van de inrichting en dan vooral de toepassing van verlichting op en nabij het plangebied.
- Door de voorgenomen herontwikkeling kunnen vliegroutes van diverse vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en watervleermuis) verstoord of onderbroken raken door fysieke obstakels, toepassing bouw en permanente verlichting en door het ontstaan van te grote open gaten in lijnvormige landschappelijke elementen. Dit leidt tot een aantasting van het netwerk aan routes van en naar foerageergebied en tussen verblijfplaatsen wat kan leiden tot het in onbruik raken van verblijfplaatsen wat indirect leidt tot een verstoring van de verblijfplaats. Verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en grootoorvleermuis zijn vastgesteld op de zolder van kasteel Wolfrath.

Broedvogels;

- De herontwikkeling leidt tot aantasting foerageergebied van buizerd (territorium op Wolfrath Oost) en kerkuil (nestlocatie op kasteel Wolfrath). Voor deze soorten blijft echter ruim afdoende leefgebied voorhanden in het aangrenzende gebied om een effect op de functionaliteit van de in de omgeving gelegen nestterritoria uit te kunnen sluiten. Deze soorten zijn niet primair van het plangebied afhankelijk voor de instandhouding. De laanstructuur blijft behouden als foerageergebied en langs de om te leggen beekloop ontstaat nieuw foerageergebied.
- De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van overige broedende vogels (zonder jaarronde nestbescherming)

Overige soorten;

- De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring, verwonding en doden van diverse algemeen maar licht beschermde soorten amfibieën, vissen, vaatplanten en grondgebonden zoogdiersoorten.

Tabel 4 Effectbeoordeling op basis van resultaten soortgericht onderzoek..

	Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Gewone grootoorvleermuis	Watervleermuis	Das	Steenuil	Overige roofvogels	Beschermde vissen	Beschermde vaatplanten	Overige broedvogels	Algemeen voorkomende zoogdieren / amfibieën / vissen	Conflict ingreep
Ruimtelijke ingreep												
Vergraven en dempen watergangen	L	L	L	L	O					O	L	X
Ontwikkeling bodyshop	L	L	L	L	O					O	L	X
Mitigatiemaatregelen noodzakelijk	X	X	X	X	X					X	X	

Legenda	
Geen conflict	
Mogelijk conflict ingreep	
Conflict ingreep	
Soort(groep) afwezig	
Soort waargenomen	W
Soort te verwachten	O
Verblijfsfunctie aanwezig	V
Leefgebied	L
Groeiplaats aanwezig	G
Conclusie	X

4.3 Conclusie effectbeoordeling

Uit de resultaten van het veldonderzoek blijkt dat de voorgenomen ontwikkelingen kunnen leiden tot negatieve effecten op de volgende beschermde soorten en soortgroepen:

- Gewone dwergvleermuis; Tabel 3 Ff-wet
- Laatvlieger; Tabel 3 Ff-wet
- Gewone grootoorvleermuis; Tabel 3 Ff-wet
- Watervleermuis; Tabel 3 Ff-wet
- Das; Tabel 3 Ff-wet
- Overige broedvogels; nest beschermd binnen broedperiode
- Algemeen voorkomende grondgebonden soorten zoogdieren en amfibieën; Tabel 1 Ff-wet

Voor algemeen voorkomende soorten van Tabel 1 geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling. Mogelijke effecten op enkele exemplaren heeft geen invloed op de populatie. Er hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Er dient echter wel rekening te worden gehouden met de zorgplicht (zie Bijlage 1, Zorgplicht).

Voor het verstoren van overige broedende vogels is geen ontheffing mogelijk, mitigerende maatregelen zijn verplicht, zie verder hoofdstuk 4.

Voor de zwaardere beschermde soorten (Tabel 3 Ff-wet en jaarrond beschermde nesten) dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen om effecten als gevolg van de werkzaamheden te beperken en te voorkomen. Zie hoofdstuk 4.

In het volgende hoofdstuk is de ingreep per aanwezige soort(groep), zoals hierboven genoemd, getoetst aan de verbodsbepalingen van de Ff-wet. Daarnaast zijn de mitigerende maatregelen, inclusief conclusie en noodzaak tot doorlopen van een ontheffingsprocedure, nader uitgewerkt.

5 MITIGATIEPLAN

Navolgende mitigatieplan is opgesteld voor het bouwrijp maken van het plangebied en de ontwikkeling van een bodyshop (fabriekshal) inclusief de omlegging van de beekloop.

In het mitigatieplan wordt gestreefd naar een volledige mitigatie van de verblijfplaatsen om daarmee overtreding van artikel 11 te voorkomen. Het doel van het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen is dan ook tweeledig, namelijk:

- Het beperken en voorkomen van negatieve effecten en;
- Het behouden van voldoende functioneel leefgebied.

Uitgangspunten

Onderstaand zijn de uitgangspunten voor het mitigatieplan beschreven:

Ingreep:

- Type ingreep: bouwrijp maken van het plangebied voor een nieuwe gebouw.
- Voorgenomen uitvoeringsdatum: nader te bepalen
 - Voorbereidende werkzaamheden bouwrijp maken van plangebied: nader te bepalen
 - Start bouwrijp maken plangebied: medio 2019
 - Start bouw hal: medio 2019
- Doorlooptijd bouw: nader te bepalen

Flora- en faunawet:

- Richtlijnen vanuit de Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Das (allen: RvO, d.d. december 2014) zijn leidend.
- Afwijkingen van de soortenstandaard zijn ecologisch onderbouwd en gemotiveerd. Voor wat betreft de overige soorten worden mitigerende maatregelen getroffen welke zijn opgesteld op basis van eerdere ervaringen en expert judgment.
- 100% behoud functionaliteit vliegroute vleermuizen om daarmee negatieve effecten en overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet te voorkomen.
- 100% behoud functionaliteit foerageergebied das door compensatie leefgebied om daarmee negatieve effecten en overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet te voorkomen.

5.1 Toetsing Flora- en faunawet

Op basis van de resultaten en effectbeoordeling in de rapportage van het soortgericht onderzoek, is hieronder een toetsing opgenomen.

Toelichting toetsing verbodsartikelen;

- Artikel 8 heeft betrekking op vaatplanten. Door het ontbreken van zwaar beschermde soorten is het artikel niet van toepassing.
- Artikel 10 “het is verboden dieren, behorende tot de inheemse diersoort opzettelijk te verontrusten”, is voor de voorgenomen werkzaamheden niet van toepassing. Het doel is namelijk niet om dieren te verstoren. Door bij de werkzaamheden rekening te houden met de aanwezigheid van beschermde soorten, wordt overtreding van artikel 10 voorkomen.

Als gevolg van negatieve effecten door de werkzaamheden, vindt mogelijk nog overtreding van de verbodsbepalingen 9, 11 en 12 plaats:

- Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen: *kan van toepassing zijn op broedende vogels en hun jongen, niet van toepassing op overige soorten door afwezigheid van verblijfplaatsen binnen of direct grenzend aan het ingreepgebied.*
- Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren: *directe verstoring niet van toepassing door afwezigheid van*

verblijfplaatsen binnen het ingreepgebied. Indirecte verstoring verblijfplaats door verlies primair leefgebied en aantasting en/of ongeschikt raken primaire verbindingroutes

- Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Ff-wet dient zoveel mogelijk voorkomen te worden door het treffen van mitigerende maatregelen alvorens voor een eventueel resteffect ontheffing aan te kunnen vragen.

5.1.1 Soorten van Tabel 3 Ff-wet

Vleermuizen

Voor soorten van tabel 3 dient een ontheffing te worden aangevraagd als het niet mogelijk is om effecten te voorkomen. De primaire vliegrouteverbindingen voor vleermuizen worden fysiek niet aangetast met uitzondering van de koppeling van de bodyshop aan de bestaande fabriek en de omlegging van de beekloop welke benut wordt als niet primaire vliegrouteverbinding. Toetsing heeft daarmee betrekking op verstoring door secundaire verstoring door effecten als verlichting, obstructie en beperking vliegruimte door bebouwing.

Tabel 5: Toetsing, noodzaak tot mitigatie en conclusie in het kader van de Ff-wet voor vleermuizen.

Toetsing Ff-wet – Vleermuizen			
<i>Ingreep</i>	Ontwikkeling bodyshop		
<i>Soort</i>	Gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis		
<i>Status Ff-wet</i>	Tabel 3 Ff-wet		
<i>Functie</i>	De lanenstructuur functioneert als primaire vliegrouten netwerk en foerageergebied.		
<i>Effect</i>	Artikel Ff-wet	Mitigatiemaatregelen	Conclusie
<i>Verstoren vaste rust- en verblijfplaatsen(primair leefgebied)</i>	11	Zie paragraaf 5.2.2	Afdoende mitigatie
<i>Eindoordeel</i>	Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is niet noodzakelijk. Om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen dienen maatregelen te worden getroffen, zie verwijzingen hierboven.		

Das

Er gaan geen verblijfplaatsen fysiek verloren van de das. De ingreep leidt wel tot aantasting beschikbaar foerageergebied en tot verder onbereikbaar geraken van leefgebied en corridorfunctie langs de A2 richting bosgebied de Rollen. Dit kan op korte termijn het in onbruik raken van dassenhollen binnen het lokale territorium en verplaatsing van de clan richting afdoende bereikbaar geschikt leefgebied en op termijn tot verlies van een territorium indien er onvoldoende geschikt en veilig bereikbaar foerageergebied voorhanden blijft. De uitwisseling langs de A2 is momenteel reeds vrijwel onmogelijk geworden. Ontwikkeling van Pasveld zal de mogelijkheid van een corridor verder beperken maar zal vanwege de reeds beperkte potentiële functie niet leiden topt een negatief effect op de lokale populatie. Daarbij dient opgemerkt te worden dat in deze zone ook een verbreding van de A2 gepland staat welke eveneens druk zal zetten op de beschikbare natuurlijke ruimte langs de A2 richting de Rollen.

Tabel 6 Toetsing, noodzaak tot mitigatie en conclusie in het kader van de Ff-wet voor das.

Toetsing Ff-wet – Das			
Ingreep	Ontwikkeling bodyshop		
Soort	Das		
Status Ff-wet	Tabel 3 Ff-wet		
Functie	Het plangebied functioneert als foerageergebied		
Effect	Artikel Ff-wet	Mitigatiemaatregelen	Conclusie
Beschadigen, vernielen, wegnemen vaste rust- en verblijfplaatsen	11	Zie paragraaf 5.2.3	Afdoende mitigatie
Verstoren vaste rust- en verblijfplaatsen	11	Zie paragraaf 5.2.3	Afdoende mitigatie
Eindoordeel	Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is niet noodzakelijk. Om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen dienen maatregelen te worden getroffen, zie verwijzingen hierboven.		

5.1.2 Vogels zonder jaarrond beschermde nestplaats

In de praktijk wordt voor het verstoren van broedende vogels geen ontheffing afgegeven. Het is noodzakelijk om effecten te voorkomen door maatregelen te nemen.

Tabel 7: Toetsing, noodzaak tot mitigatie en conclusie in het kader van de Ff-wet voor algemene broedvogels.

Toetsing Ff-wet – Algemene broedvogels (niet jaarrond beschermd nest)		
Ingreep	Plangebied bouwrijp maken	
Soort	Algemene broedvogels	
Status Ff-wet	Tabel 3 Ff-wet	
Functie	Nesten	
Artikel Ff-wet	9, 11, 12	
Maatregelen	Zie paragraaf 5.2.4	Afdoende mitigatie
Eindoordeel	Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is niet noodzakelijk. Om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen dienen maatregelen te worden getroffen, zie verwijzingen hierboven.	

5.1.3 Soorten van tabel 1

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling bij algemene ontwikkelingen. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht gelden, maar hoeft voor de ontwikkeling van het plangebied geen ontheffing te worden aangevraagd.

Tabel 8: Toetsing, noodzaak tot mitigatie en conclusie in het kader van de Ff-wet voor Tabel 1-soorten (algemeen voorkomende soorten).

Voorkomende soorten:

Toetsing Ff-wet – Tabel 1-soorten		
Ingreep	Plangebied bouwrijp maken	
Soort	Algemene zoogdieren en amfibieën	
Status Ff-wet	Tabel 1 Ff-wet, vrijstelling bij voorgenomen ingreep	
Functie	Leefgebied en aanwezigheid in groen	
Artikel Ff-wet	9, 11, 12	
Maatregelen	Zorgplicht artikel 2 Ff-wet, zie paragraaf 5.2.5	Afdoende mitigatie
Eindoordeel	Een ontheffing in het kader van de Ff-wet is niet noodzakelijk in verband met vrijstelling tot verstoring bij voorgenomen ruimtelijke ingreep. In het kader van de algemene zorgplicht (artikel 2 Ff-wet) dienen enkel voorzorgsmaatregelen in acht te worden genomen.	

5.2 Mitigatie en maatregelen

5.2.1 Algemeen

Vorbereidende werkzaamheden

- Een ecologisch werkprotocol wordt opgesteld waarin alle ten behoeve van de aanwezige soorten te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd. Het werkprotocol vormt een nadere uitwerking van het mitigatieplan in afstemming met de bij de uitvoering betrokken partijen en deskundige ecoloog.
- Voorafgaand en tijdens werkzaamheden vindt controle en inspectie plaats door een deskundige ecoloog. De ecoloog zal in overleg met de opdrachtgever en de aannemer passende maatregelen voorstellen indien noodzakelijk;
- Bij een calamiteit of onvoorziene omstandigheden wordt het werk tijdelijk stil gelegd en stelt de ecoloog passende maatregelen voor, in overleg met de aannemer en de opdrachtgever;
- Een kopie van dit document is aanwezig in de uitvoerderskreet bij de aannemer en in het bezit van zowel de projectleider van de opdrachtgever en de betrokken ecoloog. Indien er door een daartoe bevoegd persoon gevraagd wordt naar dit document kan deze ter verantwoording van de werkzaamheden worden getoond.

5.2.2 Vleermuizen

Ontwerpfase

- Geen of enkel functionele verlichting aan buitenzijde bodyshop langs de bomenlaanstructuur (nader uit te werken in ontwerpplannen). Richt verlichting aan de rand van het perceel naar beneden en voorkom dat de bomenlanen en aangrenzende percelen, waaronder de beek beschenen worden. Zie de afbeelding op de volgende pagina voor die vliegroutes waar verlichting vermeden moet worden. Als verlichting niet te beperken is, is ook door inrichtingsmaatregelen verlichting van gevoelige delen te beperken.
- Op kritische plekken kan gebruik gemaakt te worden van vleermuisvriendelijke verlichting. Verder dient rekening te worden gehouden met verlichting met minimale aantal lux/lumen. Lage armaturen, afgeschermd armaturen (led), boomkroon onverlicht, etc. (nader afstemming ecoloog en vast te leggen in uitwerking ontwerpplannen en ecologisch werkprotocol.)

Vorbereiding uitvoering

De onderstaande beschrijving en specificaties hebben betrekking op het voorkomen van effecten op vliegroutes en foerageergebied. Planning van werkzaamheden en onverwachte situaties dienen specifiek te worden gemaakt in het op te stellen ecologische werkprotocol.

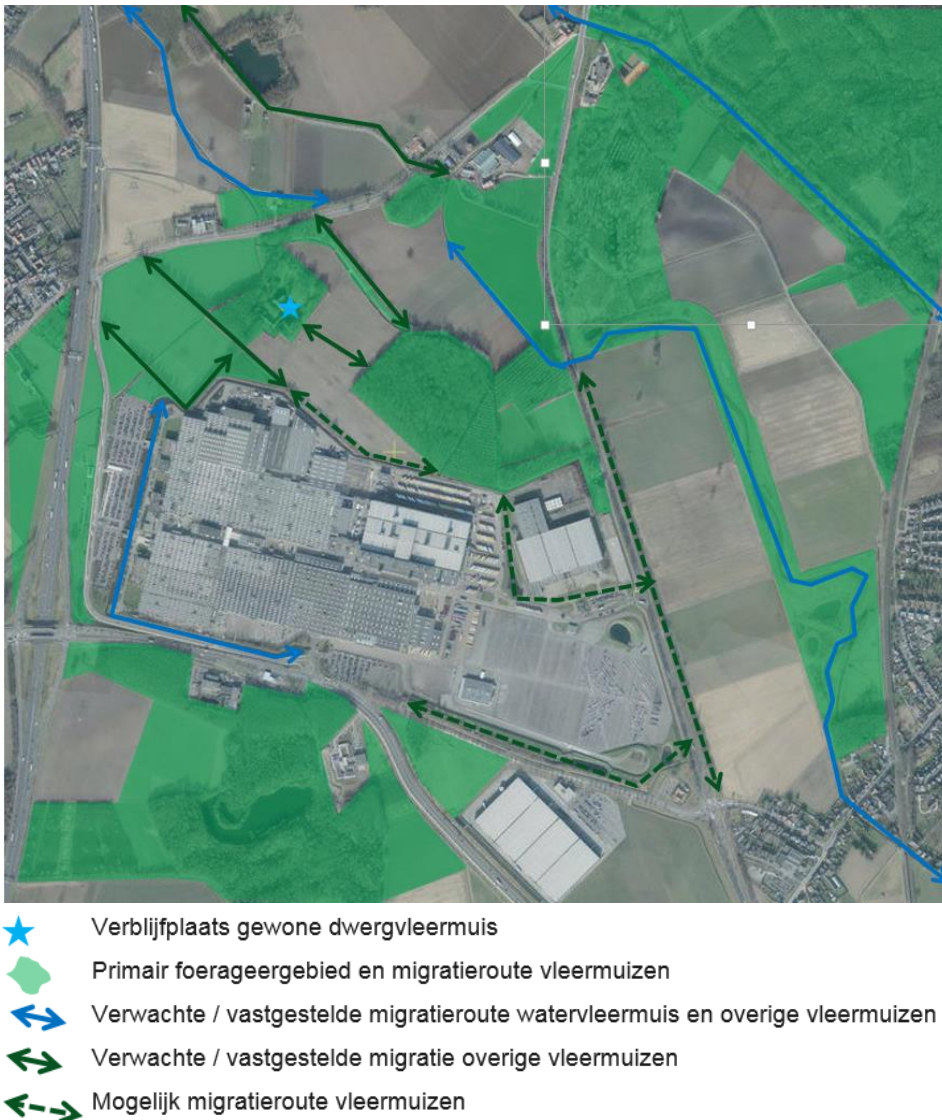
- Er is geen sprake van verstoring van verblijfplaatsen. Er is geen noodzaak om de werkzaamheden strikt in een bepaalde periode uit te voeren of te starten. Voorkeur gaat uit om de werkzaamheden gedurende de minst gevoelige periode (winterperiode) van vleermuizen uit te voeren, zie onderstaande tabel.

Tabel 9: Gevoelige periodes van gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Groen = voorkeursperiode voor uitvoeren werkzaamheden, rood = kwetsbare periode, uitvoeren werkzaamheden. (conform soortenstandaard en natuurkalender).

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Gewone dwergvleermuis												
Foerageergebied en vliegroute												
Laatvlieger												
Foerageergebied en vliegroute												
Gewone grootoorvleermuis												
Foerageergebied en vliegroute												
Watervleermuis												
Foerageergebied en vliegroute												

Realisatiefase

- Bouwverlichting van de bomenlaanstructuur en omgeving plangebied gedurende de nacht en buiten de periode winterverblijf (zie bovenstaande tabel) dient voorkomen te worden. De werkzaamheden dienen bij voorkeur overdag plaats te vinden, zodat het gebruik van felle belichting gedurende de avondschemer op de omliggende bomenlanen niet voor verstoring van vleermuizen zorgt.
- Beperk bouwverlichting op het plangebied. Pas lage armaturen toe voor bouwplaats en veiligheidsverlichting. Richt verlichting naar beneden en voorkom dat de bomenlaan en aangrenzende percelen, waaronder de beek beschenen worden. Zie onderstaande afbeelding voor die vliegroutes waar verlichting vermeden moet worden. Als verlichting niet te beperken is, is ook door inrichtingsmaatregelen verlichting van gevoelige delen te beperken.

Figuur 5 uitsnede vleermuisfuncties bron Landschapsecologische analyse Wolfrath Oost, Arcadis september 2016

5.2.3 Das

Ontwerpfase

Het leefgebied dat verloren gaat door de ontwikkeling van Pasveld betreft een groot aantal vierkante meters primair leefgebied met een optimale en deels suboptimale waarde als leefgebied en voedsel biotoop van de das. Binnen het plan Pasveld is slechts beperkt ruimte om nieuw leefgebied aan te bieden of om bestaand leefgebied op te waarderen. De oplossing voor Pasveld zal daardoor voor het merendeel buiten de bestemmingsplanbegrenzing gevonden moeten worden.

Vanuit de landschap ecologische analyse (Arcadis november 2016) blijkt dat de bedreiging van de lokale dassenpopulatie zich niet beperkt tot Pasveld. Meerdere ontwikkelingen dragen er aan bij dat de das in het gebied verder onder druk komt te staan. De beste methode om het in 1 keer goed te regelen voor de das is om de oplossing te formuleren vanuit de gebiedsoverstijgende aanpak van een mitigatieplan. Vanuit dit plan kan wel worden besloten om de reeds noodzakelijk taakstelling voortkomend uit de ontwikkeling van Pasveld vooruitlopend op de overige ontwikkelingen uit te voeren. In dit plan wordt eveneens de exacte taakstelling in kwaliteit en kwantiteit van het te mitigeren leefgebied bepaald.

Vooruitlopend hierop zijn twee mogelijkheden om leefgebied te mitigeren door dit te combineren met de omlegging van de beekloop van Pasveld. Ten eerste door op het betreffende akkerperceel optimaal dassenleefgebied in te richten. Een andere mogelijkheid is om dit te realiseren in combinatie met de

hermeandering van de Geleenbeek waar ook een mogelijke oplossing ligt vanuit het gebiedsoverstijgende mitigatieplan inclusief Wolfrath. Dit zijn reeds twee ruimtelijke oplossingen die binnen afzienbare tijd plaats zullen vinden waardoor er met garantie gesteld kan worden dat er afdoende leefgebied op termijn voorhanden blijft voor de das.

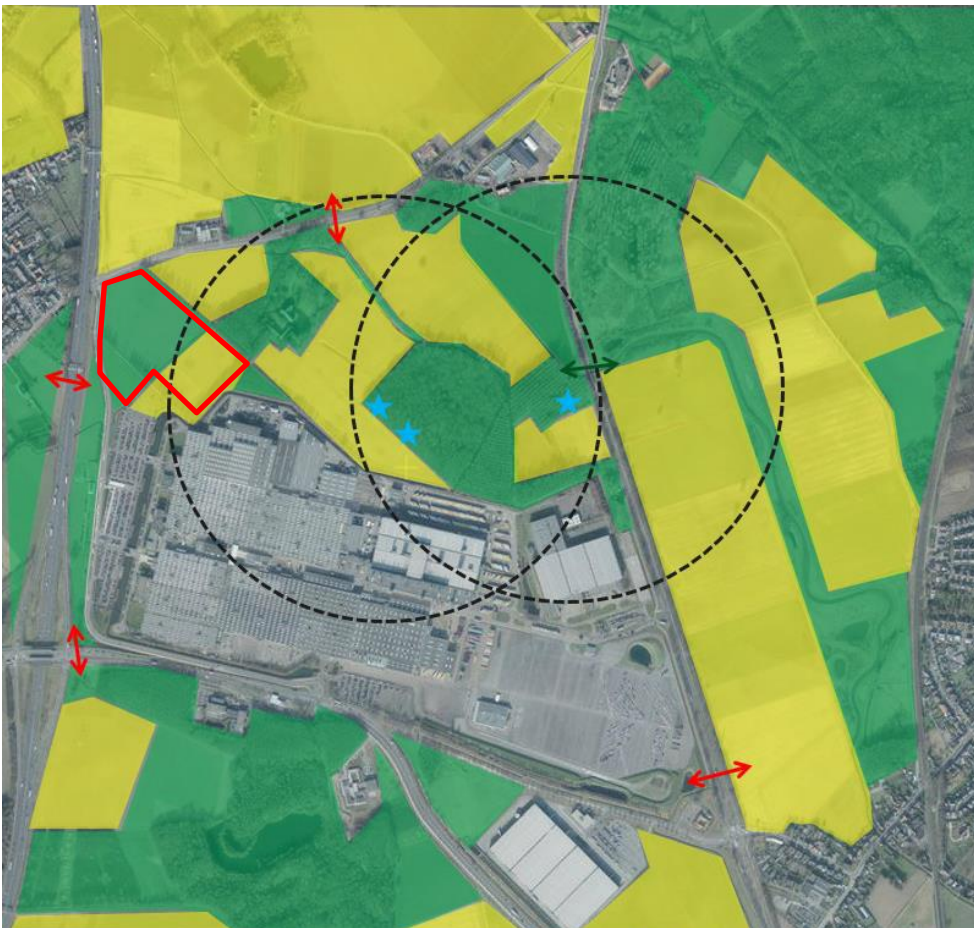
Indien de ontwikkeling van permanent optimaal leefgebied niet gereed en functioneel kan zijn voor aanvang realisatie Pasveld, dient er tijdelijk leefgebied optimaal te worden ingericht binnen het primair leefgebied van de das. Een mogelijke locatie voor tijdelijke optimalisatie van leefgebied betreft het akkercomplex op de toekomstige herontwikkelingslocatie Wolfrath oost.

Vorbereiding en uitvoering

Planning van werkzaamheden en onverwachte situaties dienen specifiek te worden gemaakt in het op te stellen ecologische werkprotocol.

Om effecten op individuen en op de functionaliteit van de dassenburchten te voorkomen, dienen de volgende maatregelen te worden getroffen:

- Werkzaamheden kunnen pas plaatsvinden indien er een plan overstijgend mitigatieplan is uitgewerkt en de vanuit Pasveld noodzakelijk te mitigeren leefgebiedsfuncties zijn aangelegd en functioneel zijn bevonden.
- Indien de permanente leefgebiedsverbetering / inrichting niet tijdig ingericht en functioneel is kan door de inrichting van 'tijdelijk' en snel te realiseren optimaal leefgebied met voedselbronnen en schuilgelegenheid een overbruggingsperiode worden ingesteld. Dit kan door de omvorming van marginaal of suboptimaal gebied (akkers) door het inzaaien met voedselgewassen plus het neerleggen van tak, blad en snoeihout en/of het inzaaien van kruidenrijk grasland wel of niet gepaard gaand met koeien- en/of schapenbeweiding
- De maatregelen ten gunste van het leefgebied dienen nader bepaald te worden in afstemming met een deskundige ecoloog
- Op het terrein is 1 plek met hout en snoeiafval aanwezig. Hierin zijn geen holen of schuilplekken vastgesteld. Dit kan veranderen in de toekomst. Het verwijderen van deze hoop houtig materiaal dient plaats te vinden in afstemming en na controle door een deskundige ecoloog.

- Dassenburcht
- Optimaal leefgebied das
- Suboptimaal leefgebied das
- Preferent leefgebied (straal van 500 meter rondom burcht)
- Infrastructurele barriere
- Dassenpassage

Figuur 6 Huidig leefgebied das met onderscheid in optimale en suboptimale terreindelen en cirkel van 500 meter wat het primair leefgebied globaal begrensd. Hierin is de corridor langs de A2 richting het zuiden vanaf Pasveld nog als optimaal beoordeeld

5.2.4 Algemene broedvogels

De onderstaande beschrijving en specificaties hebben betrekking tot het voorkomen van effecten op vliegroutes. Planning van werkzaamheden en onverwachte situaties dienen specifiek te worden gemaakt in het op te stellen ecologische werkprotocol.

Om effecten op individuen te voorkomen, dienen de volgende maatregelen te worden getroffen:

- De werkzaamheden beginnen voorafgaand aan het broedseizoen, waarna continu wordt doorgewerkt. Houd voor het begin van het broedseizoen 15 februari aan. Als het niet mogelijk is om het werkterrein bouwrijp te maken buiten het vogel broedseizoen: verwijder de vegetatie van het perceel voorafgaand aan het broedseizoen en houd de vegetatie kort tot de werkzaamheden beginnen.
- Indien tijdens de werkzaamheden een nestplaats wordt aangetroffen, dienen de werkzaamheden stil gelegd te worden. Vervolgens wordt door een deskundige beoordeeld wat de noodzakelijke vervolgstappen zijn.

5.2.5 Algemene zoogdieren, planten, vissen en amfibieën

De onderstaande beschrijving en specificaties hebben betrekking op het voorkomen van effecten op vliegroutes. Planning van werkzaamheden en onverwachte situaties dienen specifiek te worden gemaakt in het op te stellen ecologische werkprotocol.

Om effecten op individuen te voorkomen, dienen de volgende maatregelen te worden getroffen:

- Neem voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten.
- Voorafgaand aan het dempen van de watergangen dient beoordeeld te worden of er vis aanwezig is en zo ja, dan dient deze vis afgevangen en verplaatst te worden naar te behouden delen van de betreffende watergang.
- Werk in één richting. Dit is de richting waar dieren een veilig onderkomen kunnen vinden.

5.3 Conclusie

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens het mitigatieplan zijn er geen resteffecten te verwachten en kan overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet worden voorkomen.

Indien de planning versneld dient te worden en een tijdelijk effect op lokale populaties niet uitgesloten kan worden, doordat leefgebied niet tijdig beschikbaar kan zijn, adviseren wij om zekerheidshalve een ontheffing aan te vragen voor de verstoring van verblijfplaatsen van das en de vastgestelde vleermuissoorten. Wij verwachten dat er vanuit het belang van VDL Nedcar afdoende grond is voor een onderbouwing belang in het kader van de Flora- en faunawet (Groot maatschappelijk belang).

Deze ontheffing heeft dan betrekking op verlies van functioneel leefgebied das en (tijdelijke) onderbreking of verslechtering primaire vleermuis vliegroutes met effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van de betreffende vleermuissoorten tot gevolg.

Door tijdens de werkzaamheden zorgvuldig te werk te gaan, wordt voorkomen dat individuen van beschermde soorten worden gedood en/of verwond.

De gunstige staat van instandhouding van alle aangetroffen soorten blijft door de getroffen mitigerende en compenserende maatregelen gegarandeerd.

Het project Pasveld van VDL Nedcar heeft daarmee vanuit de Flora- en faunawet een hoge kans van slagen.

Een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet dient te worden aangevraagd bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Volgens het huidige beleid betreft de doorlooptijd van een procedure circa 16 weken en is een ontheffing maximaal 5 jaar geldig met mogelijkheid tot verlenging. Het veldonderzoek is maximaal 3 jaar geldig, waarna deze dient te worden geactualiseerd.

Bestemmingsplan en nieuwe natuurwetgeving

Vanaf 1 januari 2017 gaat de Nieuwe wet natuurbescherming in werking. De meeste vastgestelde soorten blijven onder de nieuwe wet beschermd. De verwachting is dat effectbeoordeling en noodzakelijk mitigatietaakstelling op hoofdlijnen gelijk zal blijven. Echter de exacte uitwerking wordt momenteel nog door de Provincie opgesteld en zal pas tegen het einde van 2016 of begin 2017 duidelijk zijn. Toetsing aan de nieuwe Natuurwetgeving is pas mogelijk na publicatie van het inwerkingtreding besluit. Deze wordt in november of december 2016 verwacht.

In het plangebied Pasveld komen zwaarder beschermde soorten voor en heeft als functioneel leefgebied ook een functie voor zwaarder beschermde soorten in de omgeving. Dit betekent dat het noodzakelijk is om tijdens de werkzaamheden maatregelen te nemen om effecten zoveel mogelijk te beperken en dat bij de inrichting rekening moet worden gehouden met aanwezige beschermde soorten. Voor het bestemmingsplan zijn de volgende zaken van belang:

- In de uitwerking van het ontwerpplan en in de werkvoorbereiding van de uitvoering dient expliciet rekening te worden gehouden met op vleermuisfuncties afgestemde verlichtingsplannen. Dus zowel in de bouwfase als de gebruiksfase dienen de aanwezige vleermuisfuncties op en langs de laanstructuur en van en naar aangrenzende leefgebied en vliegrouteverbindingen functioneel intact te blijven.
- Voordat de werkzaamheden voor Pasveld kunnen starten, dient voor de das een gebiedsoverstijgend mitigatieplan opgesteld te zijn en dient het aan Pasveld gekoppelde taakstelling mitigatie leefgebied ingericht en functioneel te zijn.

Bronnen

- ARCADIS, 2015. Natuurparagraaf Bestemmingsplan VDL Nedcar / IPS e.o. In opdracht van gemeente Sittard-Geleen. Kenmerk 078141565:A, d.d. 15 juli 2015.
- Arcadis 2016. Landschapsecologische analyse Wolfrath Oost, in opdracht van VDL Nedcar BV, Concept
- NHGL, 2000, Vissen in Limburgse beken.
- NHGL, 2006. Avifauna van Limburg.
- NHGL, 2009. Herpetofauna van Limburg. Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008.
- NHGL, 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard Levendbarende hagedis Zootoca vivipara. Versie 2.0, december 2014.
- Soortenstandaard gewone dwergvleermuis. RVO. Versie 2.0 december 2014.
- Soortenstandaard grootoorvleermuis. RVO. Versie 2.0 december 2014.

BIJLAGE A WETTELIJK KADER FLORA- EN FAUNAWET

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 en 2013 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

In het kader van de Flora- en faunawetgeving geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 2 van de Ff-wet staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet.

De Algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet zonder juiste ontheffing of het nemen van mitigerende maatregelen kan leiden tot handhaving van de AID of DLG. Zij kunnen proces-verbaal opmaken en het werk stilleggen. Overtredingen van de Flora- en faunawet worden beschouwd als 'economisch delict' en kunnen als zodanig ook beboet worden.

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van EZ goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk van de minister van EZ ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Deze groepen worden benoemd in het “Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten”, kortweg genoemd “Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten”. Dit besluit heeft de status van een AMvB. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

Tabel 1 – Algemene soorten

Algemene vrijstelling van de verboden 8 tot en met 12, wel zorgplicht, m.u.v. artikel 10.

Tabel 2 – overige soorten

Vrijstelling mogelijk, mits gebruik wordt gemaakt van een door de minister goedgekeurde gedragscode; anders ontheffing noodzakelijk (toetsing aan gunstige staat van instandhouding en zorgvuldig handelen). Eventueel mitigatie- en compensatieplicht. Ook kan door het ministerie een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Deze goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag, m.u.v. artikel 10.

Tabel 3 – Soorten van bijlage 1 van de AMvB

Voor volgens art 75 lid 6 bij AMvB aangewezen soorten geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is per AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (zolang er geen sprake is van benutting of gewin van de beschermde soort);
- andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, voorkomen van ernstige schade of overlast en bestendig gebruik.

Tabel 3 – soorten op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn

Voor volgens art 75 lid 6 aangewezen soorten die voorkomen op bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt een zwaar beschermingsregime. Voor deze soorten geldt, ook wanneer wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, geen vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- er sprake is van een bij AMvB bepaald belang. Voor deze groep is bij AMvB bepaald dat een ontheffing verleend kan worden (met inachtneming van het voorgaande) bij:
- dwingende reden van groot openbaar belang²;
- andere redenen die geen verband houden met ruimtelijke ontwikkeling: bescherming van flora en fauna, veiligheid van luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid

² Nb: voor deze groep kan er geen ontheffing worden verleend op basis van het belang “ruimtelijke ontwikkeling en inrichting”.

Volgens de AMvB kan dit wel, echter recente uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) laten zien dat de AMvB op dit punt een onjuiste implementatie van de Europese Habitatrichtlijn is.

Vogels

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn. De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen:
- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Door het ministerie kan een beschikking worden afgegeven waarin goedkeuring wordt gegeven voor maatregelen ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen. Een dergelijke goedkeuring heeft de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Inzake het behoud van verblijfplaatsen wordt de beschikking alleen afgegeven indien de functionaliteit van verblijfplaatsen niet in het geding is én als deze niet worden verstoord (art. 11).

Voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen kan slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan wordt aan het bovenstaande criteria. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vallen.

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfsplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Tabel 10: Categorieën broedvogels

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck³. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Op de volgende pagina is een stroomschema opgenomen met de stappen die moeten worden doorlopen indien beschermde inheemse soorten aanwezig zijn.

³ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

* Belangen staan beschreven in deze bijlage

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C05058.000124.0200
Onze referentie: 079140455 B